

Катехеза для молоді на Тиждень Виховання 2020

«Дім вдома» («Благословення рідного дому»)

Мета: навчальна - поглибити знання молодих людей про значення родинної атмосфери у житті людини, ознайомити з вченням Церкви щодо родинної атмосфери; розвивальна – розвивати критичне мислення у відношенні до сім'ї; виховна - виховувати пошану до сімейних цінностей, відповідальне ставлення до родини.

Обладнання: різнокольорові вогники, аркуші з роздрукованими уривками зі словника біблійного богослов'я і Катехизму Католицької Церкви, таблиці «Дерево рішень», ситуації для обговорення в групах, формуляри сімейного статуту, відео про святу родину Мартен, дошка, маркери/крейда, проектор.

Хід заняття:

Вступ

1. Вправа на поділ на групи «Кольорові вогники»

Якщо ви хочете розділити групу на 3 підгрупи, приготуйте вогники 3-х кольорів; якщо на 2 підгрупи - 2-х кольорів. (Для групи з 15 осіб-по 5 листочків кожного кольору і т. д.) Учасники стають в коло і закривають очі. Ведучий на спину кожному кріпить вогник. По команді ведучого всі відкривають очі. Після чого без слів, звуків всі учасники повинні розподілитися по групах по кольорам.

Актуалізація опорних знань

2. Вправа «Асоціативний кущ» до словосполучення «рідний дім»

Молоді люди добирають асоціації, що виникають у пам'яті стосовно цього вислову. Спочатку висловлюють найстійкіші асоціації, потім — другорядні. Катехет фіксує відповіді у вигляді своєрідного «куща», який поступово «розростається».

Коментар катехета

Відчуття рідного дому, тепло домашньої атмосфери — джерело щасливого життя, успішного виховання дітей, справжнього благословення для усіх членів такої родини. тому що саме родина є реалізацією покликання до любові, яким наділив кожного з нас Бог (ККЦ 2392). Рідна домівка, рідне гніздо — так називають батьківський дім як особливе місце для

людини, а тим більше для дитини. «Важко виразити словами... — писав К. Д. Ушинський, — те особливе світле щось, що народжується в нашій душі, коли ми згадуємо тепло рідного сімейного гнізда. До глибокої старості залишаються в нас якісь сердечні зв'язки з тією родиною, з якої ми вийшли».

Незгладний духовний вплив батьківського дому на формування особистості створюється завдяки ширій материнській ласці і небагатослівній любові батька, домашньому теплу, піклуванню, затишку і захисту, сімейній злагоді. У психології таку сприятливу родинну атмосферу називають позитивним мікрокліматом.

Мікроклімат сім'ї — це спосіб психологічного самопочуття, найбільш характерний для всіх членів родини. Відповідно позитивний мікроклімат в сім'ї – розуміють як переживання всіма членами родини емоційного комфорту та почуття захищеності.

Засвоєння нових знань, умінь та навичок

Варто дослідити, що говорять про важливість відчуття рідного дому Святе Письмо та документи Церкви.

3. Вправа «Читання з маркуванням»

Кожен з учасників групи читає текст протягом 3 хв. і підкреслює ознаки позитивного мікроклімату в родині, зазначені в уривках. Одна група, опрацьовує уривок зі Словника біблійного богослов'я, друга з катехизма католицької Церкви. (Додаток 1 і 2)

Словник біблійного богослов'я

Людині для життя потрібні сприятливе середовище та надійне помешкання: сім'я та дім по єврейські названі одним і тим же словом: байт.

Дім сім'ї – людина хоче мати місце, де б вона відчувала себе «вдома», гніздо як говорять древні прислів'я (Прип 27,8), дах, який захищає її особисте життя (Сир 29,21); притому в своїй країні, там де її рідний дім, спадок який ніхто не повинен в неї віднімати (Міх 2,2), ні навіть пожадати (Вих 20,17). В добре утримуваному домі сяє люб'язність дружини (Сир 26,16), а присутність злої дружини робить перебування в ньому нестерпним (25, 18); людина живе в ньому зі своїми синами, невідлучно перебуваючими з ними, а слуги та раби можуть цей дім залишити (Йн 8,35); він любить приймати в ньому гостей.

Побудувати будинок – означає не лише скласти його стіни, але й заснувати сімейне вогнище, народити потомство і передати йому релігійне вчення та приклад чеснот. А вчиняючи зло, людина накликає на свій дім нещастя (Прип 17,13)

А коли хтось про своїх, особливо про домашніх не дбає, той віри відцурався, він гірший від невірних (1 Тим 5,8).

Хто держить дім свій у безладді, успадкує вітер (Прип 11, 29).

Бо батьківське благословіння доми дітей укріплює (Сир 3, 9)

Катехизм Католицької Церкви про родину

1655 Від початку ядро Церкви становили ті, що з усім своїм домом увірували. Коли вони наверталися, то прагнули, щоб увесь їхній дім також прийняв спасіння. Ці родини, що увірували стали острівцями християнського життя у світі невірних.

1657 Родинне вогнище – це перша школа християнського життя «школа людського збагачення». Саме тут навчають витривалості, братерської любові, великодушного багаторазового прощення, а особливо – почитання Бога молитвою і жертвою власного життя.

1666 Ось чому родинний дім слушно названо «домашньою Церквою», спільнотою благодаті і молитви, школою людських чеснот і християнської любові.

2223 Батьки першими відповідають за виховання своїх дітей. Вони засвідчують цю відповідальність насамперед створенням родинного вогнища, у якому панує ніжність, прощення, повага, вірність і безкорислива послуга. родинний дім є відповідним місцем для виховання в чеснотах.

2224 Родинний дім становить природне середовище для виховання дітей до розуміння солідарності та суспільної відповідальності.

Позитивний мікроклімат в сімейних відносинах

Сім'я – це осередок глибинних людських почуттів, в якому людина засвоює основи спілкування, розвиває доброту, любов. Позитивний мікроклімат в сім'ї – розуміють як переживання всіма членами родини емоційного комфорту та почуття захищеності. Виділяють емоційно комфортні сім'ї та тривожні. В емоційно комфортних родинях переважає психологічно позитивний мікроклімат. В тривожних домінує емоційно-негативний психологічний настрій, в таких родинях зростають тривожні діти. Можна виділити такі основні ознаки гармонійного психологічного клімату в сім'ї: члени родини вмюють слухати і чути одне одного; відповідальність і обв'язки розділяються між всіма членами родини; члени родини підтримують одне одного; члени сім'ї мають спільну систему цінностей; члени родини створюють умови для особистого зростання кожного.

4. Вправа «Заповни табличку»

Один з учасників групи коротко переказує прочитаний текст, згодом по черзі називають ті ознаки позитивного мікроклімату, які згадувались у текстах, а катехет записує їх у таблиці на дошці і обирають 3, які вважають найважливішими і чому. Потім підбирають антоніми до кожної ознаки позитивного мікроклімату і катехет записує їх у другу колонку.

Позитивний мікроклімат	Тривожний мікроклімат
- витривалість	- нестриманість
- <u>братерська любов</u>	- егоїстична любов
- великодушне багаторазове прощення	- непрощення
- <u>почитання Бога</u>	-
- безкорислива послуга	-
- і т.д.	-
-	-

Бесіда

- 1) Що означає поняття «дім» у Святому Письмі?
- 2) Яке значення родинному вогнищу надає Церква?
- 3) Які зазначені риси позитивного мікроклімату ви вважаєте найважливішими? Чому?

4) Чи дотримуються сучасні родини цих характеристик? Які труднощі виникають у підтримуванні родинної атмосфери?

Коментар катехета

Християнське родинне вогнище є місцем, де звіщається віра. ось чому родинний дім слушно названо «домашньою Церквою», спільнотою благодаті і молитви, школою людських чеснот і християнської любові (ККЦ 1666).

Лад у сім'ї веде до створення сприятливого педагогічного клімату, а, отже, і до виховних успіхів. У турботливій сім'ї діти і підлітки розвивають цінності та впевненість у собі, які допомагають їм ухвалювати відповідальні рішення (такі як, наприклад, вибір життєвої дороги, слідування своєму покликанню), «бо батьківське благословіння доми дітей укріплюють» (Сир 3, 9). Крім того, міцна основа сім'ї може слугувати важливим захисним чинником, допомагаючи дітям і підліткам уникнути ризикованої поведінки. В такому родинному колі хочуть проводити більше часу і діти, і дорослі: діти не шукатимуть розуміння та підтримки в сумнівних компаніях та на вулиці, а батьки поспішатимуть з роботи і не шукатимуть приводу, щоб затриматись деінде; члени сім'ї поважного віку не страждатимуть від самотності.

На жаль, під впливом багатьох чинників формування і підтримка такої сприятливої атмосфери в сучасних родинях перебуває під загрозою: послаблюється роль сімейного виховання, занедбуються родинні традиції, багато родин, прагнучи до кращого життя за кордоном, живуть порізно, необхідність багато працювати не дає можливості батькам достатньо перебувати зі своїми дітьми.

5. Перегляд відео «Святі Луї і Зелі Мартен»

Французи Луї Мартен (1823-1894) і його дружина Зелі (уроджена Герен, 1831-1877) це випадок, коли уперше в історії Католицької Церкви як святих прославлено подружжя. відомі передусім як батьки Терези з Лізьє (1873-1897), яку Папа Пій X свого часу назвав «найбільшою святою нашого часу». Вони святі тому, що поставили Бога на найголовніше місце у своєму повсякденному житті.

«Луї і Зелі Мартени несли у своїй родині справжнє християнське служіння, творячи день за днем атмосферу, повну віри і любові», - сказав у слові на канонізації Папа Франциск.

«Все моє життя Господь оточував мене любов'ю, – писала сама свята Тереза. – Перше, що закарбувалося у моїх спогадах, це усмішки і найніжніші ласки... Навіть не можна уявити собі, як ніжно я люблю тата і маму».

https://www.youtube.com/watch?v=4_VzRdCCGXo

Бесіда

- 1) Як говорила про своїх батьків свята Тереза від Дитятка Ісус (земля, просякнута ароматом чеснот)
- 2) Як Луї і Зелі Мартен виховували своїх дітей?
- 3) Яким був девіз родини Мартен?
- 4) Чи можна сказати, що у цій сім'ї панував сприятливий мікроклімат?
- 5) Чи можливо побудувати таку святу родину як родина Мартен у наш час? Як це можна зробити? при яких умовах?

Коментар катехета

Однією з важливих ознак позитивного мікроклімату є наявність сімейних традицій.

Сімейна традиція (від лат. *traditio* — *переказ, звичай*) — це духовні цінності, досвід, норми поведінки, неписані закони, елементи культури, звичаї, обряди, погляди, смаки, що склалися історично, зберігаються протягом певного часу й передаються з покоління в покоління у родині.

Сімейні традиції слугують своєрідним оберегом, допомагають виживати, особливо в періоди потрясінь, катаклізмів, економічних криз, вимушених переїздів... Навіть видозмінюючись, можливо, стаючи трохи скромнішими і раціональнішими, вони все одно захищають сімейний човен від штормів і бур. Коли сьогодні складно, а майбутнє непевне, традиції сприяють сімейному порозумінню, впевненості, що в найскрутнішу хвилину рідні будуть поруч. Спільні традиції об'єднують родину в одну непереможну спільноту, яка здатна захистити кожного її члена від будь-яких негараздів.

6. Вправа «ПРЕС»

Кожен з молодих людей називає свою улюблену сімейну традицію і обґрунтовує чому вона важлива.

Метод «ПРЕС» має таку структуру та етапи (слід роздати/ написати на дошці, на плакаті/ учням матеріали, в яких зазначені чотири етапи методу):

ПОЗИЦІЯ

Я вважаю, що ... (висловіть свою думку, поясніть, у чому полягає ваш погляд).

ОБҐРУНТУВАННЯ

...тому, що... (наведіть причину появи цієї думки, тобто на чому ґрунтуються докази на підтримку вашої позиції).

ПРИКЛАД

... наприклад... (наведіть факти, які демонструють ваші докази, вони підсилять вашу позицію).

ВИСНОВКИ

Отже (тому), я вважаю... (узагальніть свою думку, зробіть висновок про те, що необхідно робити; тобто, це є заклик прийняти вашу позицію).

Бесіда

- 1) Чи є якась традиція, яка зникла у Вашій сім'ї, але Ви хотіли б її відновити?
- 2) Які сімейні традиції ви помітили у розповіді про родину Мартен?

Закріплення набутих знань, умінь та навичок**7. Вправа «Сімейний статут»**

Кожна група складає статут для родини, який допоміг би сформувати позитивний мікроклімат, зберегти родинну атмосферу. Сімейний статут може бути поділений на розділи. (Додаток 5)

Загальні положення

- 1.
- 2.
- 3.

Виконання сімейних обов'язків

- 1.
- 2.
- 3.

Захист прав та інтересів

- 1.
- 2.
- 3.

Коментар катехета

Деякі основні рекомендації:

1. Спільна щоденна молитва всіх членів родини, молитва один за одного, спільна участь у Святих Месах та Таїнствах, читання Святого Письма, духовної літератури, обговорення тем, пов'язаних з моральним та духовним розвитком.
2. Взаємна повага в сім'ї, довіра один до одного. Моральний розвиток не можливий тільки в сімейній атмосфері взаємної поваги і довіри. Довірливі, щирі стосунки сприяють тому, що молодше покоління поважає старше і навпаки.

3. Частота й інтенсивність спілкування членів родини. Завдяки частому спілкуванню всі рідні відчувають любов близьких, свою цінність та важливість, стає можливим справжнє родинне щастя.
4. Сімейна дисципліна, коли всі члени родини ретельно виконують свої обов'язки та дотримуються правил, коли порядок підтримується за допомогою довірливого спілкування і переконування, а не зовнішнього контролю. Одним з найважливіших аспектів дисципліни є послідовність дій та їхня взаємна узгодженість. Непослідовність вимог створює в сім'ї нестабільну, нервову обстановку, що, природно, не сприяє моральному розвитку дітей, а іноді призводить до їх ворожості і навіть протиправних вчинків. Родина повинна жити так, щоб її члени вчилися піклування і відповідальності за молодих і старих, хворих, інвалідів і вбогих (ККЦ 2208).
5. Дотримання і плекання сімейних традицій.
6. Слідкуйте, щоб протягом дня була хоч одна спільна трапеза, у якій братимуть участь усі члени родини.
7. Під час спільного відпочинку вимикайте і не використовуйте гаджети.

8. Вправа «Дерево рішень»

Кожна група пропонує декілька вирішення поданої ситуації, зазначаючи позитивні та негативні наслідки цих рішень. (Додаток 3 і 4)

Проблема Як вчинити у ситуації..			
Рішення 1		Рішення 2	
Позитивне	Негативне	Позитивне	Негативне

Ситуація 1

Павло та Ольга одружені вже 17 років. Оскільки батько Ольги помер, коли вона ще була підлітком, а вони вдвох з мамою Марією Семенівною залишилися хазяйнувати в приватному будинку з чималою ділянкою землі, після весілля молоді оселилися там, місця було всім вдосталь. Павло розбудовав дім, зробив другий поверх, облагородив подвір'я. Подружжя дуже любило приймати гостей, і коли діти підросли кожний вільний вечір намагалося запрошувати друзів на шашлики. Спочатку Марію Семенівну запрошували теж, але згодом вона почала нарікати на гамір і відмовлялася зовсім виходити до гостей. І ось після однієї з таких вечірок вона вигнала гостей і свою дочку з чоловіком та онуками з дому під приводом, що будинок повністю записаний на неї, а їй набрид галас. Що робити Павлу та Ользі?

Ситуація 2

Олена росла у благополучній родині, була єдиною донькою. Батьки працювали, в різний час приходили додому, хоча мама проводила більше часу вдома, вона вільний час витратила на спілкування з бабусяю і подругами по телефону та через соціальні мережі. Іноді родина

разом виходила до кав'ярні, але й там всі сиділи в своїх телефонах. Олені ще в початковій школі купили непоганий смартфон і за найменшого приводу відправляли дивитися мультики. Яким було здивування батьків, коли їх викликали до школи з приводу того, що Олена нібито бере участь у цькуванні однокласниці. Як діяти в цій ситуації батькам?

Ситуація 3

Микола та Наталя одружені 10 років і мають 2 дітей, мріють про власне житло. Після декількох років поневірянь по зйомник квартирам подружжя прийняло рішення, що Микола поїде на заробітки за кордон. Спочатку Наталя була дуже задоволена, чоловік добре заробляв і вдавалося відкладати на купівлю квартири. Коли чоловік приїжджав, привозив багато подарунків ці декілька тижнів були схожі на суцільну розвагу. Так минуло 5 років, коли вдалося зібрати на квартиру Микола повернувся, але виявилось, що стосунки у сім'ї зіпсувалися, діти не слухалися, дружина була весь час незадоволена і роздратована, а через декілька місяців подала на розлучення. Як вчинити Миколі в цій ситуації?

Коментар катехета

Оскільки сам Бог є творцем родини, а глибока спільність подружнього життя і любові заснована Творцем й унормована Його законами (ККЦ 1603), саме дотримання Божих і церковних заповідей, участь у Таїнствах Церкви практикування чеснот забезпечують формування і збереження здорової родинної атмосфери, в якій всі члени сім'ї будуть тішитися щастям спільного життя

Узагальнення

9. Вправа «Фото для сімейного альбому»

Кожна група має стати ніби для сімейного фото, аби воно показувало, що у родині панує позитивний мікроклімат. Кожна група пояснює, чому обрала саме таку композицію, що означають пози і т.п.

Висновок

10. Вправа «Родинне вогнище»

На кольорових вогниках, які катехет приклеював катехет для розподілу на групи юнаки та дівчата пишуть відповіді на питання, чи продовжують речення:

„Я..(назвати себе)...на цьому занятті зрозумів, що.....”

Отримані вогники вони приклеюють на дощці так, щоб утворилося вогнище і коментують свої записи.

Анна Додар

Література

1. Святе Письмо
2. Катехизм Католицької Церкви
3. Словарь библейского богословия Под редакцией Ксавье Леон-Дюфура и Жана Люпласи, Августина Жоржа, Пьера Грело, Жака Гийе, Марка-Франсуа Лакана. Перевод со второго французского издания. Брюссель: Жизнь с Богом, 1990.

4. Подружжя Луї Мартіна і Зелі Герін. Виховання до святості у сім'ї. о. Тарас Костик, Єпархіальний інституту душпастирства подружжя та сім'ї свв. Йоакима і Анни. - Режим доступу: <https://stryiugcc.org.ua/wpcontent/uploads/2019/05/%D0%9F%D0%9E%D0%94%D0%A0%D0%A3%D0%96%D0%96%D0%AF-%D0%9B%D0%A3%D0%87%D0%9C%D0%90%D0%A0%D0%A2%D0%86%D0%9D%D0%90-%D0%86-%D0%97%D0%95%D0%9B%D0%86-%D0%93%D0%95%D0%A0%D0%86%D0%9D.pdf>
5. Кравченко Т.В. Сім'я та її вплив на соціалізацію дитини / Т.В. Кравченко //Педагогіка і психологія. - 2009. - №3. - С. 32-42.
6. Аметова Є. Р. Про значення сім'ї у формуванні вільної особистості дитини / Аметова Є.Р. // Педагогіка і психологія. - 2006. -№ 2. - С.36-43.
7. Здоровий родинний мікроклімат. - Режим доступу: http://school71.edu.kh.ua/vihovna_robota/shkola_spriyannya_zdorovyu/zdorovij_rodinnij_mikro_klimat/

Додаток 1***Словник біблійного богослов'я***

Людині для життя потрібні сприятливе середовище та надійне помешкання: сім'я та дім по єврейські названі одним і тим же словом: байт.

Дім сім'ї – людина хоче мати місце, де б вона відчувала себе «вдома», гніздо як говорять древні прислів'я (Прип 27,8), дах, який захищає її особисте життя (Сир 29,21); притому в своїй країні, там де її рідний дім, спадок який ніхто не повинен в неї віднімати (Міх 2,2), ні навіть пожадати (Вих 20,17). в добре утримуваному домі сяє люб'язність дружини (Сир 26,16), а присутність злої дружини робить перебування в ньому нестерпним (25. 18); людина живе в ньому зі своїми синами, невідлучно перебуваючими з ними, а слуги та раби можуть цей дім залишити (Йн8,35); він любить приймати в ньому гостей.

Побудувати будинок – означає не лише скласти його стіни, але й заснувати сімейне вогнище, народити потомство і передати йому релігійне вчення та приклад чеснот. А вчиняючи зло, людина накликає на свій дім нещастя (Прип 17,13)

А коли хтось про своїх, особливо про домашніх не дбає, той віри відцурався, він гірший від невірних (1 Тим 5,8).

Хто держить дім свій у безладді, успадкує вітер (Прип 11, 29).

Бо батьківське благословіння доми дітей укріплює (Сир 3, 9)

Додаток 2***Катехизм Католицької Церкви про родину***

1655 Від початку ядро Церкви становили ті, що з усім своїм домом увірували. Коли вони наvertsалися, то прагнули, щоб увесь їхній дім також прийняв спасіння. Ці родини, що увірували, стали острівцями християнського життя у світі невірних.

1657 Родинне вогнище – це перша школа християнського життя «школа людського збагачення». Саме тут навчають витривалості, братерської любові, великодушного багаторазового прощення, а особливо – почитання Бога молитвою і жертвою власного життя.

1666 Ось чому родинний дім слушно названо «домашньою Церквою», спільнотою благодаті і молитви, школою людських чеснот і християнської любові.

2223 Батьки першими відповідають за виховання своїх дітей. Вони засвідчують цю відповідальність насамперед створенням родинного вогнища, у якому панує ніжність, прощення, повага, вірність і безкорислива послуга. родинний дім є відповідним місцем для виховання в чеснотах.

2224 Родинний дім становить природне середовище для виховання дітей до розуміння солідарності та суспільної відповідальності.

Додаток 3

Ситуація 1

Павло та Ольга одружені вже 17 років. Оскільки батько Ольги помер, коли вона ще була підлітком, а вони вдвох з мамою Марією Семенівною залишилися хазяйнувати в приватному будинку з чималою ділянкою землі, після весілля молоді оселилися там, місця було всім вдосталь. Павло розбудовав дім, зробив другий поверх, облагородив подвір'я. Подружжя дуже любило приймати гостей, і коли діти підросли кожний вільний вечір намагалося запрошувати друзів на шашлики. Спочатку Марію Семенівну запрошували теж, але згодом вона почала нарікати на гамір і відмовлялася зовсім виходити до гостей. І ось після однієї з таких вечірок вона вигнала гостей і свою дочку з чоловіком та онуками з дому під приводом, що будинок повністю записаний на неї, а їй набрид галас. Що робити Павлу та Ользі?

Ситуація 2

Олена росла у благополучній родині, була єдиною донькою. Батьки працювали, в різний час приходили додому, хоча мама проводила більше часу вдома, вона вільний час витрачала на спілкування з бабусею і подругами по телефону та через соціальні мережі. Іноді родина разом виходила до кав'ярні, але й там всі сиділи в своїх телефонах. Олені ще в початковій школі купили непоганий смартфон і за найменшого приводу відправляли дивитися мультики. Яким було здивування батьків, коли їх викликали до школи з приводу того, що Олена нібито бере участь у цькуванні однокласниці. Як діяти в цій ситуації батькам?

Ситуація 3

Микола та Наталя одружені 10 років і мають 2 дітей, мріють про власне житло. Після декількох років поневірянь по зйомник квартирам подружжя прийняло рішення, що Микола поїде на заробітки за кордон. Спочатку Наталя була дуже задоволена, чоловік добре заробляв і вдавалося відкладати на купівлю квартири. Коли чоловік приїжджав, привозив багато подарунків ці декілька тижнів були схожі на суцільну розвагу. Так минуло 5 років, коли вдалося зібрати на квартиру Микола повернувся, але виявилось, що стосунки у сім'ї зіпсувалися, діти не слухалися, дружина була весь час незадоволена і роздратована, а через декілька місяців подала на розлучення. Як вчинити Миколі в цій ситуації?

Додаток 4

Проблема Як вчинити у ситуації..			
Рішення 1		Рішення 2	
Позитивне	Негативне	Позитивне	Негативне

Додаток 5

СІМЕЙНИЙ СТАТУТ